

להיות אנשים הולכים!

פרשת בחוקותי פותחת בתנאי:

אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה ייתן פרו...
מהו המושג הזה ללכת בחוקים, לכאורה המילה המדויקת היא אם 'חוקותי תשמרו', מה הכוונה ללכת בחוקים?

לענ"ד התורה באה להדגיש שהעיקר הוא לא להגיע אלא ללכת, העיקר הוא להיות בהתקדמות מתמדת, 'אם בחוקותי תלכו' – אם תהיו בהתקדמות מתמדת, אז תזכו לכל הברכות האמורות.

האדם לא נמדד על פי המקום שהוא נמצא כעת, אלא הוא נמדד בשאלה האם הוא בעלייה או בירידה? – זאת השאלה המשמעותית ביותר.

כפי שכותב הרב קוק באורות התשובה:

מבלעדי מחשבת התשובה, מנוחיה ובטחונה, לא יוכל האדם למצא מנוח, והחיים הרוחניים לא יוכלו להתפתח בעולם.

החוש המוסרי תובע מהאדם את הצדק והטוב, את השלמות, והשלמות המוסרית כמה רחוקה היא מהאדם להגשימה בפועל, ובמה נחו חלש לבנו מעשיו אל הטהר של אידאל הצדק הגמור, ואיך ישאף אל מה שאיננו ביכולתו כלל?!

לזאת, התשובה היא טבעית לאדם, והיא משלימתו. אם האדם עלול תמיד למכשול, להיות פוגם בצדק ובמוסר, אין זה פוגם

את שלמותו, מאחר שיקר יסוד השלמות שלו היא העריגה והחפץ הקבוע אל השלמות. והחפץ הזה הוא יסוד

התשובה, שהיא מנצחת תמיד על דרכו בחיים ומשלימתו באמת.

עיקר השלמות של האדם איננו מושלמות אלא הרצון להשתלם, הרצון שגורם לאדם להיות בתנועה תמידית.

הרב קוק בעין אי"ה מסביר את הבעיה בפסיעה גסה, ומדוע היא פוגעת במאור עיניו של האדם, כדברי הגמרא:

ואל יפסיע פסיעה גסה, דאמר מר פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם...

כותב הרב קוק:

פעולות הגוף ותנועותיו מורים על תארי הנפש וכוחותיה, וכן הם מטביעים פעולתם על הנפש.

כל פעולה שאדם עושה היא מצד אחד מגלה על פנימיותו ומצד שני גם משפיעה על פנימיותו.

וכעת מסביר הרב מה חושפת ומה משפיעה פעולת הפסיעה הגסה:

והנה משתנות דעות בני אדם על דבר העמל באמצעים המגיעים אל כל תכלית. האדם הבלתי שלם בשכלו ומדותיו ולא קנה

דעת את ה' על מדה נכונה בנפשו, יהיה בנפשו רב המרחק בין התכלית להאמצעים, עד שאם יישא נפשו לאיזה תכלית תהי'

כל מערכת האמצעים עליו למשא כבד, ותקצר נפשו מסבלם, וימהר בהם בחפזון נמרץ ונפשו לא תדע שלו. כי אם הומה הוא

אל קיבוץ ההון, הנה ישים תכליתו בקיבוץ איזה סכום שמתאוה, יאבה לחתור בכל עז להגיע אל תכליתו, והעסק באמצעים

יהי לו לדבר שבא לו שלא ברצונו.

יש אנשים שבחולים באמצעים ורוצים אל המטרה, המטרה בעיניהם היא כל התכלית ובה כל המשמעות, אין ערך לדרך,

התפיסה הזאת משפיעה על ההליכה של האדם:

ממצב נפשי כזה בא גם בתנועות הגוף פסיעה גסה, שנפשו המורגלת לבלתי מצא חפץ בעסק האמצעים, מורגלת היא ג"כ

לצייר כל מטרה בסגנון כזה בערכם של האמצעים, ע"כ יגיע את עצמו להפסיעה פסיעה גסה כדי להסיר מעליו עסק

האמצעים.

לעומתו יש אדם שמבין שבהיותנו אנושיים אנו צריכים הרבה מאד פעולות כדי להגיע להישגים, כדי להשיג מטרות, וממילא הוא מקבל באהבה את הדרך שצריך לעבור:

אמנם האיש השלם, שיודע אמיתת מציאותו באשר הוא אדם מצטרך אל המון פעולות, יכיר בכולם תכלית נשגבה, והוא העסק בההבאה את עצמו אל שלימות נפשי וכל מין שלימות. כי העסק והעבודה שהוא פועל על מהלך השלימות ראוי שיהי' חביב ורצוי אל האדם מצד עצמו, ע"כ הוא מוצא תמיד מנוחה בכל פעולותיו, ועל זה נאמר 'בכל דרכיך דעהו', ומזה בא מעמד תנועת הגוף ג"כ במנוחה, שאינו מפסיע פסיעה גסה.

אבל הרב קוק מעמיק בדברים עוד יותר, ומסביר שלא רק שאנו כאנשים נזקקים לפעולות רבות כדי להגיע למרות והישגים, באמת כל המטרות וכל ההישגים אינם אלא אבני דרך ולעולם לא נגיע אל השלמות, וממילא הדרך איננה רק הכרח, אלא הדרך היא כל חיינו:

...הדעה הברורה שהשגת אמיתת התכלית היא מנועה מחוק האדם וציורו, ע"כ זאת היא שלימותו, חיבת הקודש של העבודה המביאתו להשתלם יותר. ע"כ כל עבודה, תהי' קרובה או רחוקה, היא חביבה לו בנעימה קדושה. אמנם הסובר כי רק לתכלית המשוער לו בבואו ישיג מנוחתו, הוא טועה במהות התכלית שהוא חושב שהוא הדבר שמצויר הוא בדמיונו מצד היותו רחוק ממנו, ולא יבין שבבאו אליו יושקף לו עוד חוג גדול של תכלית יותר נשגבה, עד שיחכם להשכיל כי **אמתת התכלית הראויה שימצא ממנה עונג ומנוחה היא העבודה וההשתלמות.**

האדם מדמיין לעיתים שאם הוא יגיע לשם אז הוא יישב על זרי הדפנה, כי שם זו המטרה, שם זו המנוחה והנחלה, אבל זה רק דמיון, כי כאשר הוא יגיע לשם, הוא שוב ירצה להגיע לעוד שם, שתגיע לאופק תגלה שיש לפניך עוד אופק. כמו שכותב הרב קוק:

אל ייפול לבבינו בקרבנו, אם אחרי עמל שנים רבות, הננו מוצאים את עצמנו עומדים בראשית הדרישה של אותם התוכנים שב"כ עסקנו בהם וסבבנו את מרכזם, וביחס המוסר ונטיית הטבע הננו עומדים לפעמים על אותו המעמד הזעיר, עד שאנו צריכים לישר את עקמימותנו בכל אותו הזירוז שבראשית מצעדנו על הכיכר המוסרי...

לפעמים אחרי שאדם עבד והתאמץ מאד באיזה תחום, הוא מוצא את עצמו שוב בנקודת ההתחלה, הוא למד את הש"ס כולו, יום יום שבע שנים, והנה הוא חוזר ומתחיל מסכת ברכות, והדברים נראים בעיניו כחדשים, הוא לא זוכר את מה שלמד, למרות שעמל וטרח בלימודו.

והתסכול בתחום הלימודי הוא כאין וכאפס לעומת התסכול בתחום המידותי, אדם עמל מאד לתקן את אכילתו, הוא השקיע זמן, כוחות, כספים ומאמצים לאכול בריא, והוא ראה תוצאות גם במשקלו, אך אז, בחופשת הפסח, הוא ויתר קצת, ואז עוד קצת... והנה הוא ניצב לקראת חג השבועות, ונראה ששוב הוא בדיוק במקום שהוא התחיל, זה מתסכל מאד, אומר הרב אל תיפול רוחך, מדוע?

אחרי כל אלה יודעים אנו שלא לשווא היה עמלנו, ועושר גדול עשה רוחנו בעמלו

דבר ראשון, התאמצת, עמלת, זה ברור שיש לכך השפעה על הנפש שלך, על הכוחות הרוחניים שלך, אם התאמצת ועמלת ברור שחייך כעת הם ברמה אחרת, ומוסיף הרב קוק ומסביר למה יצר הקב"ה בעולמו את המציאות הזאת שאנשים שוב ושוב מוצאים את עצמם בנקודת ההתחלה:

וההחשבה הבאה לנו אחרי מהלכים ארוכים ורבים, איננה באה כ"א להורות לנו דרך חיים סלולה, שנהיה תמיד, גם עד זקנה ושיבה, עומדים חמושים בכוחותינו הרוחניים לעבוד ולמשא, ולא נאמר בשום פעם כי כבר מלאנו את החוק, **כי לא להגיע לאיזה מדה ידועה היא מטרתנו הכללית, כ"א להתעלות וללכת תמיד הלוך ועלה...** כי לא לרכוש סכומים ידועים בנכסים הרוחניים נקראנו, כ"א להרבות פעל ולעבוד. אשרי איש ירא את ד' במצותיו חפץ מאד, במצותיו ולא בשכר מצותיו. ואחר אשר נקבל בחפץ לב גם את המעבר המחשיך, יגיהו לנו אורים חדשים גם ישנים, ד' אורי וישעי ממי אירא

העיקר הוא להתקדם, לפעול ולא להגיע, לכן התורה מצווה אותנו בחוקותי תלכו, תהיו אנשים שפועלים ומתקדמים.

יהי רצון שנזכה להיות מתקדמים ועולים תמיד בחוקים האלוקיים בכלל ובפרט.